

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка
Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра російської мови, зарубіжної літератури
та методики їх викладання

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. С. Декака факультету іноземної
та слов'янської філології

Н. І. Кириленко

30 серпня 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ»**

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта. Мова та література (російська)

Освітня-програма: Середня освіта (Російська мова та зарубіжна література)

Мова навчання: російська

Погоджено науково-методичною комісією
факультету іноземної та слов'янської філології

30 серпня 2019 р.

Голова

Семенов О. М., доктор пед. наук, професор

Робоча програма дисципліни «Історія російської мови» призначена для студентів спеціальності 014 Середня освіта. Мова і література (російська).

Розробники: Пахненко І. І., кандидат педагогічних наук, доцент

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри російської мови, зарубіжної літератури та методики їх викладання

Протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ Іванова І. Б., канд. пед. наук, доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки	
		3-й	3-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		6-й	6-й
		Лекції	
		28 год.	6 год.
		Практичні	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
	–		
	Самостійна робота		
	72 год.	108 год.	
	Консультації		
4 год.	2 год.		
Вид контролю			
екзамен			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати у студентів наукове уявлення про процеси розвитку російської літературної мови з періоду її зародження до сучасності, про основні зміни в системі мови, які виявляються на різних етапах її формування. Для реалізації цієї мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- озброїти студентів знаннями про особливості функціонування російської літературної мови на різних етапах її розвитку; про внесок видатних письменників, поетів, публіцистів, лексикографів у розвиток російської мови;
- формувати вміння й навички аналізу мови та стилю літературних текстів (художніх, критично-публіцистичних, ділових), що відображують основні напрями розвитку літературної мови;
- удосконалювати навички аналізу фактів сучасної російської мови в історичному аспекті;
- поглибити знання студентів у царині мови творів російської літератури;
- підвищувати культуру мовлення студентів.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначених освітньою програмою компетентностей.

Загальні компетентності.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 3. Знання предметної області та розуміння засад професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності спеціальності.

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання з теорії та історії російської мови, орієнтуватися в особливостях лінгвістичних концепцій, критично оцінювати їх.

ФК 10. Здатність здійснювати різні типи лінгвістичного та літературознавчого аналізу.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення дисциплін «Вступ до мовознавства», «Сучасна російська літературна мова», «Давня російська література», «Історія російської літератури».

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	<p>ПРЗ 4. Знати концептуальні основи фундаментальних дисциплін (педагогіка, психологія, вступ до спеціальності, вступ до мовознавства, вступ до літературознавства, сучасна російська літературна мова, зарубіжна література, російська література) як теоретичної бази освітньої та дослідницької діяльності.</p>	<p>– розуміти літературну мову як мовну реальність; – розрізняти явища на рівні мовних одиниць, та явища, що стосуються рівня тексту і мови як системи підсистем; – розуміти мову як динамічну систему; – знати етапи вивчення історії російської літературної мови; – знати основні поняття курсу.</p>
	<p>ПРЗ 6. Знати й розуміти систему мови, що вивчається, її історію, сучасний стан і тенденції розвитку, споріднені зв'язки та типологічні співвідношення з іншими мовами.</p>	<p>– знати основні періоди розвитку російської літературної мови; – знати основні закономірності процесу формування російської мови з урахуванням різних соціальних умов її функціонування.</p>
	<p>ПРЗ 7. Знати мовні норми, особливості функціонування мовних одиниць у різних типах дискурсу, специфіку використання мовних засобів у різних сферах комунікації.</p>	<p>– знати історію становлення системи норм російської літературної мови; – знати типові особливості використання російської мови в літературних текстах на різних етапах її розвитку.</p>
	<p>ПРЗ 8. Знати види та методи лінгвістичного аналізу.</p>	<p>– знати особливості аналізу мови та стилю літературних текстів, в яких відбиваються основні напрями розвитку російської мови.</p>
Уміння	<p>ПРУ 3. Уміти аналізувати мову в історичному та</p>	<p>– уміти аналізувати мову та стиль літературних текстів</p>

	сучасному контексті, використовуючи основні лінгвістичні поняття і терміни, характеризувати її соціальні різновиди, описувати соціолінгвальну ситуацію, орієнтуватися в дискусійних питаннях мовознавства.	різних періодів розвитку російської мови з метою виявлення типових особливостей, які б дозволили певним чином згрупувати тексти й описати відповідні різновиди літературної мови; – орієнтуватись у дискусійних питаннях курсу, а саме: у питаннях походження давньоруської літературної мови; принципів періодизації історії російської літературної мови тощо.
	ПРУ 4. Володіти різними методами та прийомами аналізу мовних одиниць, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	– уміти аналізувати факти сучасної російської літературної мови в історичному аспекті; – уміти робити висновки, узагальнення на основі спостереження над мовою літературних пам'яток.
	ПРУ 7. Застосовувати різні види аналізу художнього твору, визначати його ідейний рівень та жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, виявляти симбіоз традицій і новаторства, зв'язок твору з фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.	– уміти аналізувати текст (художній, критико-публіцистичний, діловий) як феномен мовної реальності з метою виявлення взаємовідношень та взаємозв'язку мовних одиниць різних ярусів; – уміти здійснювати порівняльно-зіставний аналіз текстів різних авторів та періодів розвитку російської літературної мови; – уміти аналізувати стилістичні розшарування, які відображені в творах різних періодів, жанрів та стилів.
	ПРУ 8. Уміти використовувати здобутки	– уміти визначати роль видатних письменників у

	письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.	розвитку російської літературної мови з метою формування в учнів уявлення про мову як динамічну систему, що постійно прогресує та пов'язана з усіма процесами, які відбуваються в суспільстві.
Комунікація	ПРК 2. Володіння основами професійної культури, культурою мовлення, мовленнєвим етикетом, що є передумовою ефективності професійної та особистісної комунікації, усвідомлення необхідності систематично поповнювати свої комунікативні знання й вдосконалювати професійні навички.	
Автономія і відповідальність	ПРА 3. Здатність навчатись упродовж життя і вдосконалювати набуту під час навчання кваліфікацію із значним ступенем автономії.	

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ECTS	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А	<p>Знання: студент демонструє глибокі знання історії розвитку російської літературної мови, усвідомлено їх застосовує під час коментування, пояснення закономірностей розвитку мови; демонструє знання етапів вивчення історії російської літературної мови, основних понять курсу; знає типові особливості використання російської мови в літературних текстах на різних етапах її розвитку; орієнтується в дискусійних питаннях курсу; знає особливості аналізу мови та стилю літературних текстів, в яких відбиваються основні напрями розвитку російської мови; самостійно набуває знання, опрацьовуючи основну й додаткову літературу; використовує знання під час розв'язання пізнавально-практичних завдань.</p> <p>Уміння: виконує вправи найвищої складності, демонструє при цьому уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру: аналізує мову та стиль літературних текстів різних періодів розвитку російської мови з метою виявлення типових особливостей, які б дозволили певним чином згрупувати тексти й описати відповідні різновиди літературної мови; аналізує факти сучасної російської літературної мови в історичному аспекті; здійснює порівняльно-зіставний аналіз текстів різних авторів та періодів розвитку російської літературної</p>

	<p>мови; уміє визначати роль видатних письменників у розвитку російської літературної мови; аргументує власні дії, надає поширені коментарі до лінгвістичних явищ та фактів літературних пам'яток, не припускаючись помилок.</p>
В	<p>Знання: студент демонструє глибокі знання історії розвитку російської літературної мови, усвідомлено їх застосовує під час коментування, пояснення закономірностей розвитку мови; демонструє знання етапів вивчення історії російської літературної мови, основних понять курсу; знає типові особливості використання російської мови в літературних текстах на різних етапах її розвитку; орієнтується в дискусійних питаннях курсу; знає особливості аналізу мови та стилю літературних текстів, в яких відбиваються основні напрями розвитку російської мови; самостійно набуває знання, опрацьовуючи основну й додаткову літературу; використовує знання під час розв'язання пізнавально-практичних завдань.</p> <p>Уміння: виконує вправи вищої складності, демонструє при цьому уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру: аналізує мову та стиль літературних текстів різних періодів розвитку російської мови з метою виявлення типових особливостей, які б дозволили певним чином згрупувати тексти й описати відповідні різновиди літературної мови; аналізує факти сучасної російської літературної мови в історичному аспекті; здійснює порівняльно-зіставний аналіз текстів різних авторів та періодів розвитку російської літературної мови; уміє визначати роль видатних письменників у розвитку російської літературної мови; аргументує власні дії, надає поширені коментарі до лінгвістичних явищ та фактів літературних пам'яток, припускаючись поодиноких помилок.</p>
С	<p>Знання: студент володіє основним теоретичним матеріалом: демонструє знання історії розвитку російської літературної мови, етапів вивчення історії російської мови, основних понять курсу; знає типові особливості використання російської мови в літературних текстах на різних етапах її розвитку; орієнтується в дискусійних питаннях курсу; знає особливості аналізу мови та стилю літературних текстів, в яких відбиваються основні напрями розвитку російської мови; його знання свідчать про осмислене опрацювання основної навчально-наукової літератури, але не виявляють ознайомлення з додатковою літературою; студент демонструє лінгвістичну компетентність, але не завжди її достатньо для пояснення закономірностей розвитку російської мови на різних етапах її розвитку.</p> <p>Уміння: виконує основні види практичних завдань, але не завжди правильно пояснює власні дії з лінгвістичним матеріалом; виконує дії кваліфікаційного та класифікаційного характеру, але</p>

	припускається мовленнєвих помилок в оформленні класифікаційних рубрик; не може пояснити сутність усіх закономірностей розвитку російської мови; аналізує мовні явища літературних пам'яток, припускаючись поодиноких помилок.
D	Знання: студент демонструє фрагментарний, не завжди усвідомлений характер засвоєння інформації; наводить приклади з лекцій та підручників, не застосовує знання в нових умовах; у процесі коментування особливостей використання російської мови в літературних текстах на різних етапах її розвитку спирається лише на знання, набуті під час колективної роботи. Уміння: виконує основні вправи, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, але виконує дії лише за аналогією; коментує мовні явища в літературних текстах, але припускається помилок; у мовленні наявні недоліки.
E	Знання: студент слабо володіє теоретичним матеріалом, що зумовлено недостатнім опрацюванням навчально-наукової літератури; не володіє термінологією, помиляється під час побудови визначень, не може навести приклади. Уміння: відчуває труднощі під час виконання простих вправ; припускається помилок у визначенні особливостей використання російської мови в літературних текстах на різних етапах її розвитку.
FХ	Знання: студент не володіє теоретичним матеріалом, що зумовлено недостатнім опрацюванням навчально-наукової літератури; не володіє термінологією, не може побудувати визначення, навести приклади. Уміння: не виконує простих вправ; припускається помилок у визначенні особливостей використання російської мови в літературних текстах на різних етапах її розвитку.
F	Студент не демонструє знання та уміння з дисципліни.

Розподіл балів

	Поточний контроль															Сума
	Розділ 1			Розділ 2			Розділ 3					Розділ 4				
	Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3	Т 3.4	Т 3.5	Т 4.1	Т 4.2	Т 4.3	К. р.	
Поточний контроль	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	8	44
Самостійна робота	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	31
Сума																75

Екзамен		25
Загальна сума		100

За бажанням здобувача можуть ураховуватися результати навчання у неформальній освіті (відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у СумДПУ імені А. С. Макаренка»).

Розподіл балів за види робіт:

– участь у конференції (різних рівнів), засіданнях наукового гуртка:
3 бали;

– написання й опублікування статті: 7 балів;

– участь/призове місце у творчих конкурсах, олімпіадах тощо:
обласних – 8/10 балів; усеукраїнських – 12/14.

– участь/призове місце в усеукраїнському конкурсі наукових робіт:
15/18 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, заліку
90 - 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Усне й письмове опитування, перевірка й оцінювання конспектів, тестовий контроль, фронтальне опитування з метою оцінювання самопідготовки студентів до практичних занять, перевірка індивідуальних завдань, контроль самостійної роботи, контрольна робота.

Підсумковий контроль: екзамен.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. ЭПОХА ДОНАЦИОНАЛЬНОГО ПЕРИОДА ИСТОРИИ РУССКОГО ЛИТЕРАТУРНОГО ЯЗЫКА

Тема 1.1. Литературный язык и история русского литературного языка как отрасль языкознания и как учебная дисциплина. История русского литературного языка как научная дисциплина и как учебный предмет. Значение русского литературного языка в истории культуры русского народа. Понятие «литературный язык». Соотношение понятий «литературный язык», «общенародный язык», «современный русский литературный язык». Язык художественной литературы, его роль в формировании литературного языка. Периодизация истории русского литературного языка. Основные источники и этапы изучения истории русского литературного языка.

Тема 1.2. Литературно-письменный язык восточнославянской народности (X век – начало XIV века). Образование древнерусского государства, общая характеристика древнерусского языка – языка единой восточнославянской народности. Принятие христианства и его культурно-историческое значение для развития письменной культуры Древней Руси. Проблема происхождения древнерусского литературного языка. Характеристика стилистических разновидностей древнерусского литературного языка. Особенности языка памятников книжно-славянского типа древнерусского литературного языка. Особенности языка памятников народно-литературного типа древнерусского литературного языка. Особенности стиля литературно-художественного повествования древнерусского периода.

Тема 1.3. Литературно-письменный язык великорусской народности (XIV век – середина XVII века). Образование централизованного русского государства. Формирование языка великорусской народности, его общая характеристика. Соотнесение литературно-письменного языка и разговорного в Московском государстве. «Второе южнославянское влияние» и эволюция книжно-славянского типа языка. Пути развития книжно-славянского и народно-литературного типов языка и углубление различий между ними. Развитие стиля «плетение словес» в памятниках книжно-славянского типа. Особенности развития народно-литературного типа языка, многообразие его стилей. Продолжение древнерусских художественных традиций в языке художественной литературы. Работа по изучению и нормализации русского литературного языка, возникновение книгопечатания.

Розділ 2. ЭПОХА НАЦИОНАЛЬНОГО ПЕРИОДА ИСТОРИИ РУССКОГО ЛИТЕРАТУРНОГО ЯЗЫКА: НАЧАЛЬНАЯ ЭПОХА ФОРМИРОВАНИЯ РУССКОЙ НАЦИИ

Тема 2.1. Литературный язык в начальный период формирования русской нации (XVII век). Начало формирования русской нации и национального языка. Тенденция к общенародности и нормативности как основные особенности развития литературного языка в национальную эпоху. Развитие демократической литературы, сближение ее языка с разговорным и деловым языком (повести XVII века). Разрушение границ между книжно-славянским типом языка и разговорным в сочинениях протопопа Аввакума. Ослабление позиций книжно-славянского типа языка в повествовательной литературе.

Тема 2.2. Развитие русского литературного языка в Петровскую эпоху (начало XVIII века). Культурные преобразования Петровской эпохи и их влияние на развитие русского литературного языка. Реформа азбуки и ее значение для развития светских стилей. Распад системы двух типов литературного языка, превращение книжно-славянского типа языка в культовый язык церкви. Обогащение, политехнизация словарного состава языка и роль в этом процессе заимствованных слов. Структура и особенности функционирования литературного языка в Петровскую эпоху. Отсутствие норм в литературном языке Петровской эпохи и попытки их создания в начале XVIII века.

Тема 2.3. Ломоносовский период в истории развития русского литературного языка. Языковая ситуация середины XVIII века. Отношение М. В. Ломоносова к родному языку, его взгляды на взаимоотношение русского и церковнославянского языков. Стилистическая теория М. В. Ломоносова. Реализация теории трех стилей в литературной практике М. В. Ломоносова. «Российская грамматика» М. В. Ломоносова и ее значение для нормализации литературного языка. Роль М. В. Ломоносова в развитии стиля научного изложения и создании научной терминологии.

Розділ 3. ЭПОХА НАЦИОНАЛЬНОГО ПЕРИОДА ИСТОРИИ РУССКОГО ЛИТЕРАТУРНОГО ЯЗЫКА: ОБРАЗОВАНИЕ ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОГО РУССКОГО ЛИТЕРАТУРНОГО ЯЗЫКА НА ШИРОКОЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКОЙ ОСНОВЕ

Тема 3.1. Особенности развития русского литературного языка во второй половине XVIII века. Противоречие между теорией трех стилей и развитием русского литературного языка во второй половине XVIII века. Отражение процесса разрушения высокого стиля в творчестве Г. Р. Державина, А. П. Сумарокова. Обращение к разговорному языку демократических слоев населения как основе литературного языка в творчестве Д. И. Фонвизина, М. Д. Чулкова. Выработка приемов реалистического отражения жизни в языке сатирических журналов

Н. И. Новикова. Своеобразие композиции и языка «Путешествия из Петербурга в Москву» А. Н. Радищева.

Тема 3.2. Карамзинский период в истории русского литературного языка. Сближение письменной речи с разговорной – главный принцип языковой реформы Н. М. Карамзина. Узкоклассовая позиция карамзинистов в вопросе об основе русского литературного языка. Новаторство карамзинистов в использовании старославянизмов. Отношение карамзинистов к заимствованиям и полемика с «шишковистами» о путях развития русского литературного языка. Преобразования Н. М. Карамзина в синтаксисе художественного повествования.

Тема 3.3. Особенности функционирования русского литературного языка в начале XIX века. Отражение особенностей «нового слога» в языке поэтов-романтиков начала XIX века. Взгляды декабристов на развитие русского литературного языка и их литературная практика. Значение творчества И. А. Крылова и А. С. Грибоедова для развития русского литературного языка на общенародной основе.

Тема 3.4. Александр Сергеевич Пушкин – основоположник русского литературного языка. Синтез достижений национальной языковой культуры в языке А. С. Пушкина. Новаторство А. С. Пушкина в использовании старославянизмов. Отношение поэта к заимствованиям и характер их использования в литературном языке. Народность – основа языка А. С. Пушкина. Преобразования в синтаксисе художественного повествования. Роль А. С. Пушкина в совершенствовании языка прозы. Завершение формирования норм национального русского литературного языка в творчестве А. С. Пушкина.

Тема 3.5. Закрепление и развитие пушкинских традиций в русском литературном языке середины XIX века. Творчество М. Ю. Лермонтова – новый этап в развитии средств литературного поэтического и прозаического языка. Вклад Н. В. Гоголя в развитие русского литературного языка. Роль В. Г. Белинского в формировании общественно-публицистического стиля.

Розділ 4. ЭПОХА НАЦИОНАЛЬНОГО ПЕРИОДА ИСТОРИИ РУССКОГО ЛИТЕРАТУРНОГО ЯЗЫКА: РАЗВИТИЕ РУССКОГО ЯЗЫКА ВО ВТОРОЙ ПОЛОВИНЕ XIX – НАЧАЛЕ XXI ВЕКА

Тема 4.1. Развитие русского литературного языка во второй половине XIX века. Общественно-исторические условия и состояние художественной литературы во второй половине XIX века. Сдвиги в стилевой системе языка. Рост значения публицистического и научного стилей в развитии русского литературного языка. Пополнение и изменение словарного состава русского литературного языка в данный период. Усиление процесса демократизации литературного языка. Изменения в грамматическом строе литературного языка. Развитие произносительных норм и ударения. Работа по нормализации и изучению русского литературного языка. Грамматики. Словари.

XVIII века).	8	2	1		5	8		1		7
Тема 2.3. Ломоносовский период в истории развития русского литературного языка.	9	2	2		5	9		1		8
Розділ 3. Эпоха национального периода истории русского литературного языка: образование общенационального русского литературного языка на широкой демократической основе										
Тема 3.1. Особенности развития русского литературного языка во второй половине XVIII века.	9	2	2		5	9				9
Тема 3.2. Карамзинский период в истории русского литературного языка.	8	2	1		5	8	1			7
Тема 3.3. Особенности функционирования русского литературного языка в начале XIX века.	8	2	1		5	8				8
Тема 3.4. Александр Сергеевич Пушкин – основоположник русского литературного языка.	9	2	2		5	9	2			7
Тема 3.5. Закрепление и развитие пушкинских традиций в русском литературном языке середины XIX века.	9	2	2		5	9		2		7
Розділ 4. Эпоха национального периода истории русского литературного языка: развитие русского языка во второй половине XIX – начале XXI века										
Тема 4.1. Развитие русского литературного языка во второй половине XIX века.	8	2		1	5	8				8
Тема 4.2. Русский литературный язык XX века.	8	2		1	5	8				8
Тема 4.3. Русский литературный язык конца XX – начала XXI века.	7	2			5	7				7
Контрольная работа	7			2	5	7			2	5
Усього годин	120	28	16	4	72	120	6	4	2	108

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Литературно-письменный язык восточнославянской народности (X век – начало XIV века).	2	
2	Литературно-письменный язык великорусской народности (XIV век – середина XVII века).	2	
3	Литературный язык в начальный период формирования русской нации (XVII век).	1	
4	Развитие русского литературного языка в Петровскую эпоху (начало XVIII века).	1	1
5	Ломоносовский период в истории развития русского литературного языка.	2	1
6	Особенности развития русского литературного языка во второй половине XVIII века.	2	
7	Карамзинский период в истории русского литературного языка.	1	
8	Особенности функционирования русского литературного языка в начале XIX века.	1	
9	Александр Сергеевич Пушкин – основоположник русского литературного языка.	2	
10	Закрепление и развитие пушкинских традиций в русском литературном языке середины XIX века.	2	2
Разом		16	4

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Виноградов В. В. Очерки по истории русского литературного языка XVII-XIX в.в.: учебник. 4-е изд. Москва: Русский язык, 2002. 528 с.
2. Винокур Г. О. История русского литературного языка. Москва: Либроком, 2010. 184 с.
3. Войлова К. А., Леднева В. В. История русского литературного языка: учебник. Москва: Дрофа, 2009. 495 с.
4. Горшков А. И. Теория и история русского литературного языка. Москва, 1984. 319 с.
5. Дурново Н. Н. Введение в историю русского языка. Изд. 2-е. Москва: URSS, 2010. 294 с.
6. Камчатнов А. М. История русского литературного языка. XI – первая половина XIX века: учебное пособие. Москва: Академия, 2008. 688 с.
7. Ковалевская Е. Г. История русского литературного языка: учебное

- пособие. 2-е изд., перераб. Москва: Просвещение, 1992. 303 с.
8. Колесов В. В. История русского языка: учебное пособие. Москва: Академия; Санкт-Петербург: СПбГУ, 2005. 669 с.
 9. Мещерский Н. А. История русского литературного языка. Ленинград: Изд-во Ленинградского университета, 1981. 279 с.
 10. Успенский Б. А. История русского литературного языка (XI – XVII в.в.). 3-е изд., испр. и доп. Москва: Аспект Пресс, 2002. 559 с.

Додаткові

1. Бельчиков Ю. А. Русский литературный язык во второй половине XIX века: учебное пособие. Изд. 3-е. Москва: URSS Либроком, 2013. 221 с.
2. Валгина Н. С. Активные процессы в современном русском языке: учебное пособие. Москва: Логос, 2001. 302 с.
3. Грановская Л. М. Русский литературный язык в конце XIX и XX в.в.: очерки. Москва: ЭЛПИС, 2005. 446 с.
4. История русского литературного языка: учебное пособие / Л. В. Судавичене и др.; под ред. И. Ф. Протченко. 2-е изд., дораб. Ленинград: Просвещение, 1990. 319 с.
5. История русского литературного языка: хрестоматия / сост. А. Н. Кожин. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Высшая школа, 1989. 319 с.
6. Камчатнов А. М. Хрестоматия по истории русского литературного языка. Памятники X – XIV веков по рукописям X – XVII веков. Москва: Академика, 2012. 622 с.
7. Ковалевская Е. Г. Избранное. 1963–1999 / под. ред. К. Э. Штайн. Санкт-Петербург, Ставрополь: СГУ, 2012. 687 с.
8. Ларин Б. А. Лекции по истории русского литературного языка (X – середина XVIII века): учебник. 2-е изд., испр. Санкт-Петербург: Авалон; Азбука-классика, 2005. 413 с.
9. Обнорский С. П. Русский литературный язык старейшей поры: лингвистический анализ памятников древнерусской словесности. Изд. 2-е. Москва: ЛИБРОКОМ, 2010. 197 с.
10. Филин Ф. П. Истоки и судьбы русского литературного языка. Изд. 2-е. Москва: КРАСАНД, 2010. 325 с.
11. Якушин Н. И., Овчинникова Л. В. Русская литературная критика XVIII – начала XX века: учебное пособие и хрестоматия. Москва: Камерон, 2005. 815 с.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Мультимедійний комплекс (проектор, комп'ютер).